

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. הלכתא ממקרקעי ולא ממשלטלי בין לכתובה בין למזוני בין לפרנסה.....1
- ב. לא כתב לה כתובה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה מפני שהוא תנאי בית דין..4
- ג. כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים זוז ולא כתב לה כל נכסים דאית לי אחראין לכתובתיך חייב שהוא תנאי בית דין4
- ד. לא כתב לה אם תשתבאי אפרקינך ובכהנת אהדרינך למדינתך חייב שהוא תנאי בית דין.....5
- ה. נשבת חייב לפדותה ואם אמר הרי גיטה וכתובתה ותפרה את עצמה אינו רשאי.6
- ו. לקתה חייב לרפאותה אמר הרי גיטה וכתובתה תרפא את עצמה רשאי6
- ז. כל הפוחת לכתולה ממאתים ואלמנה ממנה הרי זו בעילת8
- ח. אחד זה ואחד זה לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן8
- ט. גובין מן המחוררין ... פירות ושבח פירות והמקבל עליו לזון את בן אשתו ובת אשתו 9

- י. כל שתחלתה באונס וסוף ברצון אפי' היא אומרת הניחו לו שאלמלא נזקק לה היא שוכרתו מותרת מ"ט יצר אלבשה.....11
- יא. ויש לך אחרת שאע"פ שנתפשה אסורה ואיזו זו אשת כהן11
- יב. ויש לה אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקידושיה קדושי טעות שאפי' בנה מורכב על כתיפה ממאנת והולכת לה.....12
- יג. הני נשי דגנבו גנבי שריין לגובריהו ... שבקינהו ואזלן מנפשייהו אסירן13

דף נא.

א. הלכתא ממקרקעי ולא ממשלטלי בין לכתובה בין למזוני בין לפרנסה

מדינא דגמרא¹ למרות שיש על הבעל שיעבוד הגוף לפרוע כתובת אשתו מכל נכסיו ואם יש לו מעות חייב לשלם במטבע היוצא², עיקר כתובה כלומר מנה לאלמנה מאתיים לכתולה ותוספת שמוסיף בכתובה אינן נגבים בבית

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ק א

² דנכסי דאינש אינזן ערבין ב"י כבכורות מה: הפלאה קונט"א שם

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

דין אלא מן הקרקע. ואינה נגבית ממטלטלים³, אפילו מן הבעל עצמו כגון בגרושה⁴, אבל הגאונים תקנו⁵ שיהו נגבין בבית דין אף ממטלטלין, והוא הדין לכל תנאי כתובה חוץ מכתובת בנין דכרין שנחלקו הראשונים בכך⁶, כמו שנתבאר לעיל דף נ: ואם רוצה הבעל לסלקה בקרקע הרשות בידו⁷. אלא אם כתב בפירוש שגבייתה מן המטלטלין⁸.

לפיכך אם גבו היורשים מעות בחובת אביהם גובה מהם⁹ אלמנתו את כל תנאי כתובתה, וכן אם הניח שטר חוב, או שחייב לו לזה כסף אפילו מלוה על פה, גובה כתובתה מן השטר חוב והמלוה¹⁰, אולם בכל הנזכר אם רוצים היורשים לסלקה בקרקע הרשות בידם¹¹.

ודוקא ממטלטלי בני חרי, אבל אם מכרם הבעל או נתנם במתנת בריא¹² אינה גובה מהם, אם לא שעבדם לה באגב קרקע.

³ ואם תפסה ממטלטלין אין מוציאים מידה אפי' מדינא דש"ס. הפלאה שם

⁴ דאלו אלמנה הגובה מן היורשים פשיטא דאין גובה ממטלטלי דיתמי דלא יהא אלא שאר חוב ולמה כתב כתובה ותוסף בלבד. ח"מ שם א, ב"ש א

⁵ הרמב"ם לפי' פי' המ"מ בשם הריב"ש כתב שבמקום שמנהג הוא לכתוב בפ"י מטלטלין, או אם לא כתב לא נשתעבדו המטלטלים אא"כ דידע התיקון הגאונים, ואם נתפשט התיקון בכל ישראל אמרי' אף שלא נכתב כנכת' דמי. אלא בימי הרמב"ם עדיין לא נתפשט התיקון. לפ"ז בזה"ז שנתפשט התיקון אמרינן אף שלא נכתב כנכתב דמי, והרא"ש פ' מציאות האשה כתב בשם ר"ת דגובין מן מטלטלין משום דכותבין מטלטלין ובפ"י נ"ש הביא תקנו' הגאונים ובפ"ק דב"ק כתב ממטלטלין דינם כקרקע בדורות הללו מדינ' דש"ס הואיל כל משא ומתן בהם והוי כגמלי' דערבי', וכן בטור חו"מ סי' תי"ט כתב הטעם הואיל כל מו"מ בהם ובסי' זה כתב הטעם מחמת תקנות הגאונים או מחמת שכותבין בפירוש וצריך ישוב. ב"ש שם ב, ועיין בית יעקב שם מה שיישב.

⁶ ח"מ שם ג

⁷ ח"מ שם ה

⁸ ב"ש שם ד ועיין קצוה"ח קז ג

⁹ אם יש מעות בעין והיא תובעת מעות והיורשים רוצים לתת לה ממטלטלין עיין כנה"ג דף קי"ח ע"א סעיף ב' ג'. והרדב"ז ח"א סי' קט"ו

¹⁰ ח"מ שם ד, ובזה יפוי כח כתובה מבכור דאין נוטל פי שנים במלו' ואף על גב כתובה אינה נגבית מן הראוי מ"מ גובין מן החובות משום דמשועבד לה מדין שיעבודא דר' נתן כ"כ הרא"ש פי"ג והטור מזה נשמע אף בכתוב' שייך דין זה דר"נ ואין חילוק בין מלוה בשטר לבין מלוה בע"פ וכן גובה מן הש"ח שהניח בעלה. ב"ש שם ג, ועוד נראה דאפי' ממטלטלין שביד אחרים מוציאים מידם לשלם הכתובה בין מלוה בין פקדון מדינא דש"ס וכמ"ש התוס' בדף פ"ד במתני' דמי שמת והי' לו פקדון וכו' דלא הו"ל מלוה ראוי והיינו משום דבחיינו משתעבד מדר"נ. הפלאה שם

¹¹ פרעו לה קרקעות ובתים ומקומות כבה"כ ואח"כ באו היתומים ורוצים לסלקה במעות והיא אינה רוצה הדין עמה רש"ל בתשובה סי' נו"ן. והרמ"א בתשובתו סי' ה' חולק עליו. ועיין ש"ך קא א וקצוה"ח קז ג

¹² ודוקא מתנת בריא אבל מתנת שכיב מרע האשה גובה מהם כמבואר ברמ"א שם, כיון שחל לאחר מיתה.

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ואם מכרום או נתנו¹³ היורשים אחר מות בעלה גובה מהם אפילו לא שעבדם לה באגב, שמיד שמת חל שיעבודה עליהם מתקנת הגאונים, ואין בכוחו של יורש להפקיע שיעבודה¹⁴.

יש אומרים¹⁵ שהאמור אינו אלא כשנתן הבעל לאחרים, אבל אם נתנן ליורשיו אפילו במתנת בריא¹⁶, אשה גובה מהם כתובתה, שכל מה שנתן ליורשיו אינה אלא כירושה ואשה גובה כתובתה מהם.

יש נוהגין לכתוב בכל הכתובות ששיעבד לה כל נכסיו מקרקעי ומטלטלי אגב מקרקעי דקנאו ודאקנו, ומ"מ לא נהגו לגבות לה מטלטלי שמכר הוא בחייו, או נתנן במתנת בריא ולא אפילו ממטלטלין שמכרו היורשיו, מפני תקנת השוק. אבל אם נתנו גובה מהם¹⁷.

ואם כתב לה מטלטלין אגב קרקע ועדיין בידה המטלטלין, והוא מכר או נתן לאחר אין צריכה ליתן להם ובאופן זה אין שייך תקנות השוק, כיון שעדיין בידה המטלטלין¹⁸.

אף בתנאי הכתובה שתהיינה הבנות ניזונות מנכסי אביהן אחר מותו עד שיתארסו או עד שיבגרו, מדינא דגמרא אין הבנות ניזונות אלא ממקרקעי, אבל עכשיו שהכתובה גופה נגבית אפילו ממטלטלי גם הבנות ניזונות מהם, שתנאי כתובה ככתובה.

¹³ ח"מ שם י

¹⁴ ומש"כ הרא"ש פרק האומר דאם נתנו היתומים לא גבו הרב בב"ה כתב שהרא"ש לא מיירי רק לענין מזונות אבל לענין כתובה גובה ממה שמכרו היתומי וכן ראיתי בקיצור פסקי הרא"ש ואם נתנו היתומים מוציאין לכתובה ולא מזונות וכו'. ח"מ שם י. מיהו ברי"ו פסק אפילו אם מכרו היורשים מטלטלין אינה גובה הכתובה וכ"כ הנ"י פ' מ"ש. ב"ש שם ח

¹⁵ רמ"א שם כדעת המרדכי בשם מוהר"ם, מהרא"י פו, ומהרי"ו קנו

¹⁶ ועיין במרדכי פ' יש נוחלין דף רס"א סי' תרכ"ט ותר"ל משמע דלא עבדינן עובד' לגבות ממתנות בריא דחיילא מהיים, וכן משמע בת"ה סי' פ"ו וגם בתשוב' מהרי"ו להלכה אמר ולא למעשה וכו"מ קצת בתשובת מהר"ם הנ"ל סי' קצ"ב דלא אמר זה רק לסניף ולא למעשה וגם בד"מ כתב דברי מהר"ם סתרי אהרדי. ח"מ שם ז, אולם בב"ש ו כתב ואיני יודע מנא ליה והביא ראיות לנהוג כך למעשה מיהו בתשובת רש"ך ס"א סי' ל"ד כתב היורשים י"ל קים לנו כהני פוסקים דאין חילוק בין אם נתן ליורשיו לבין אם נתן לאחרים גם כתב שם מלוה בע"פ אינו גובה מיורשים.

¹⁷ דאם נתנו היתומים המטלטלין יש לחוש דכל היתומים יעשו כן ומה הועילו הגאונים בתקנתן ואם גובה מן הדמים שביד היתומים אם מכרו הנכסים עיין בח"מ מחלוק' רב האי והרא"ש בס"י ק"ו. ח"מ שם יא. ב"ש שם. ולכאורה אישטמיטת' להו דברי הסמ"ע והש"ך בס"י רנ"ב ס"ק ו' ע"ש דמשמע מדבריהם. דאין חילוק בין הוא או יורשים דהפוסקים דס"ל דבמתנה נמי שייך תקנות השוק אמרינן נמי אי נתנו היורשים במתנה לאחר דאין מוציאין מחמת תקנות השוק ע"ש. והש"ך שם הביא נמי כמה פוסקים דכתבו בלשונם או נתנו היורשים וכו' אין מוציאין מחמת תקנות השוק ע"ש. ובאמת לא מצאתי חילוק זה בשום פוסק. והטעם שכתב הח"מ דיש לחוש דכל היתומים יעשו כן ע"ש. קשה לי ע"ז דא"כ לא מהני נמי אם מכרו ואדרבה דיותר יש חשש שימכרו מליתן במתנה דאין להם הנאה כ"כ וק"ל דאין אדם חוטא ולא לו שיפסידו כתובת האלמנה וצ"ע. וע"ל סי' צ"ג סעיף כ'. באר היטב ז

¹⁸ ב"ש שם ט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ואינן ניוזנות אלא מבני חרי אבל לא ממשעבדי, כגון אם מכר האב או נתן האב במתנת בריא מעכשיו, או אפילו מכרו הבנים אחרי מיתת אביהם או משכנו או נתנו אין ניוזנות מהן, שאין מוציאים למזון כלל, שלא חיזקו תקנה זו כל כך¹⁹.

אבל אם נתן האב מתנת שכיב מרע מזונות הבנות קודמין²⁰.

ב. לא כתב לה כתובה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה מפני שהוא תנאי בית דין

כל איש²¹ הנושא אשה בין בתולה בין בעולה בין קטנה בין גדולה אחד בת ישראל או גיורת או משוחררת, יתחייב לה בכתובתה מיד כשנושאה, אפילו לא נכתבו בכתובתה או אפילו לא כתב כתובה כלל²² אלא נשאה סתם.

ג. כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים זוז ולא כתב לה כל נכסים דאית לי אחראין לכתובתיך חייב שהוא תנאי בית דין

להלן דף פב: יבואר בעזה"ת ששמעון בן שטח תיקן שיכתוב אדם לאשתו – כל נכסי אחראים וערבים לכתובתיך²³, שתקנת חכמים היא שיהיו כל

¹⁹ עב"ש ס"ק ט"ז ואפילו אם ליכא אלא מטלטלין כתובה קודמת ואף דליכא דין קדימה במטלטלין מ"מ כתובה קודמת דתקנות הגאונים כעין דאורייתא תיקנו עכ"ל. ולכאורה הוא תמוה דאם כן הא דמבואר בס"ק ק"ב במטלטלין כשיש כתובה ובע"ח לבע"ח יהבינן ואמאי נימא ג"כ כעין דאורייתא תיקנו ואם הכתובה מוקדמת נותנה אותן לכתובה ועוד דא"כ בכל בע"ח יהי דין קדימה במטלטלין אחר תקנת הגאונים. לכן נראה דודאי הגאונים לא תיקנו ביתומים רק שיהיו כמו מיני' ולא יותר וכיון דבכל בע"ח במיני' אין בו דין קדימה הי"נ ביתומי' וכן בכתובה ובע"ח וכיון דבמיני' במטלטלין לבע"ח יהבינן הי"נ ביתומים ולא כתב הר"ן דכעין דאורייתא תיקנו רק בכה"ג בכתובה ומזונות הבנות כיון דמזונות הבנות לא שייך במיני' רק ביתומים אי אפשר לומר שתיקנו ביתומים שיהיו כאילו בא לגבות מיני' כיון דמזונות לא שייך כלל מיני' וע"כ כי תיקנו שיגבו מהיתומי' היינו שיהי' דין מטלטלין כדן קרקע וכעין דאורייתא תיקנו וממילא הבע"ח או הכתובה המוקדם קודם למזונות דמזונות השיבא כמו המאוחר. בית יעקב שם.

²⁰ ח"מ שם יז

²¹ שו"ע ונו"כ שם סט

²² ח"מ שם א מהטור

²³ ואף שלהלכה שאהריות טעות סופר, אף בלא תקנת שמעון בן שטח היו הנכסים משתעבדים בסתם, לא הוצרכה תקנתו אלא להוציא ממה שנהגו לייחד לה כתובה, שתיקן שלא יעשו כן, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. ועיין בריב"ש בשטמ"ק דף פב: שני פירושים. אולם עיין ע"י ריב"ן (רש"י מהדו"ק בשמ"ק) ור"י מלוניל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

נכסי הבעל אחראים לכתובה, ואפילו היתה כתובתה מנה, ויש לו קרקע באלפיים זהובים, הכל תחת שעבוד הכתובה. ואפילו אם רצה הבעל לייחד לאשה את כתובתה במעות או במטלטלים אין שומעים לו, אלא צריך שיכתוב לה שטר בדמי הכתובה, ויהיו כל נכסיו משועבדים לה²⁴. ואין לעדים לחתום הכתובה אלא לאחר שקיבל החתן קנין לפניהם²⁵.

לא כתב לה – כל נכסים דאית לי אחראין לכתובתיך, חייב, להיות כל הנכסים אחראים לה, מפני שהוא תנאי בית דין.

אף במקומות²⁶ שאין כותבים כתובה חרי היא נגבית ממשועבדים, משום תנאי בית דין. וכן במקום שכותבים כתובה, אלא שנכתבה בפסול²⁷, חרי היא נגבית ממשועבדים.

ד. לא כתב לה אם תשתבאי אפרקינך ונכהנת אהדרינך למדינתך חייב שהוא תנאי בית דין

כל איש²⁸ הנושא אשה בין בתולה בין בעולה בין קטנה בין גדולה אחד בת ישראל או גיורת או משוחררת, יתחייב לה מיד כשנושאה בעשרה דברים, אפילו לא נכתבו בכתובה או אפילו לא כתב כתובה כלל אלא נשאה סתם.

ואלו הן העשרה דברים שמתחייב בהן, שלשה מן התורה שארה זה מזונותיה. כסותה כמשמעה. עונתה לבא עליה כדרך כל הארץ. והשבעה הם מדברי סופרים וכולם מתנאי בית דין אפילו לא נכתבו. האחד מהם הוא עיקר כתובה הנזכר, והשאר נקראים תנאי כתובה. ואלו הן חייב לרפאותה

ופרי"ד שם פב: שתנאי ב"ד שאמרו במשנה היינו תקנת שמעון בן שטח, וכ"ה בפהמ"ש לרמב"ם שם נא א ובמאירי נו ב; עי' רמב"ם אישות פט"ז ה"י ופרשת המלך שם פ"י ה"א ואה"א"ו שם פט"ז ומכירה פ"א ה"ט"ז בדעתו, שעיקר הדין שהנכסים משתעבדים לכתובה הוא תקנת שמעון בן שטח, שהשוה את דינה של כתובה לדין שאר חובות שהנכסים משתעבדים להם, אבל קודם התקנה לא היה בכתובה שעבוד נכסים אפילו לסוברים שאחריות מעות סופר היא, לפי שעיקר חיוב הכתובה אינו אלא לכשתאלמן או תתגרש, וקודם לזה אין כאן חיוב שישתעבדו הנכסים מחמתו

²⁴ שו"ע ונו"כ שם סו א

²⁵ רמ"א שם

²⁶ עיי' פרישה ומ"ז אה"ע סו"ס סז וח"מ שם ס"ק יב; עיי' ח"י רע"א כתובות צ א

²⁷ ועייין יש"ש כתובות פ"ד ס"י לא שבמקום שכותבים כתובה, ולא כתב לה בעל זה כתובה, יש סוברים שנגבית ממשועבדים. ויש סוברים שבמקום שהכל כותבים כתובה, כיון שבעל זה לא כתב, אין לומר בזה אחריות מעות סופר היא, ואינה נגבית ממשועבדים.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם סט א ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

אם חלתה, ולפדותה אם נשבית, וקוברת אם מתה, יושבת בביתו, ולהיות ניוזנית מנכסיו אחרי מותו כל זמן אלמנותה, ולהיות בנותיה ממנו ניוזנות מנכסיו אחרי מותו עד שיתארסו, ולהיות בניה הזכרים ממנו יורשיין כתובתה יתר על חלקם בירושה שעם אחיהם.

כהן²⁹ שנשבית אשתו אף על פי שנאסרה עליו חייב לפדותה, הואיל שמתחלה היתה מותרת לו ואיסור שבייה גרם לה ליאסר, הרי חל עליו חיוב פדיונה מיד שנשבית ושוב אף על פי שנאסרה עליו מחמת חשש אונס שמא נטמאה, נסתחפה שדהו ופודה אותה ומחזירה לבית אביה, ואפילו הוא בעיר אחרת חייב להטפל לה עד שמחזירה לעירה ומגרשה³⁰, ונותן לה כל כתובתה ותוספת.

ואם היה בעלה ישראל שהשבויה מותרת לו, מחזירה לו לאשה כמות שהיתה, ואם רצה אח"כ מגרשה ונותן לה כתובתה. ושבויה שנאסרה אף לבעלה ישראל כגון במקום שיש לחוש שמא נבעלה ברצון³¹, אין בעלה חייב לפדותה, דהואיל והיא אסרה את עצמה עליו ברצונה למה לו לפדותה³².

ה. נשבית חייב לפדותה ואם אמר הרי גיטה וכתובתה ותפדה את עצמה אינו רשאי

נשבית³³ חייב לפדותה ואינו יכול לומר לה הרי גיטך וכתובתך ופדי את עצמך, ואפילו אם יאמר איני פודך ולא אטול פירותיך, אעפ"י שתקנו פרקונה תחת פירות שאוכל משלה, אפילו הכי אין שומעין לו אלא צריך לפדותה מתיקון חכמים.

ו. לקתה חייב לרפאותה אמר הרי גיטה וכתובתה תרפא את עצמה רשאי

²⁹ שו"ע ונו"כ שם עה ו

³⁰ נראה דקמ"ל דלא תימ' הואיל ורוצה לגרשה א"צ למפל בה רק שולח לה הגט וכתוב' למקו' שנשבית קמ"ל דצריך להחזיר' עכ"פ לביתו דלא גרע' אשת ישראל מאש' כהן דצריך להחזירה למדינתה. ח"מ שם ז

³¹ כגון נשבתה מחמת נפשות כמבואר בשו"ע ורמ"א סי' ז יא

³² כתב הח"מ אשת כהן שזנתה ברצון בשביה צריך לפדותה כיון דאסורה לו מיד כשנשבת ויוכל לקיים התנאי ואהדרינך למדינתך לכן אפילו אם זנתה ברצון חייב לפדותה. והב"ש כתב עליו ולא משמע כן מהסוגי'.

³³ שו"ע ונו"כ שם עה א

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

לקתה³⁴ חייב לרפאותה³⁵, בין רפואה שיש לה קצבה שאינה חולה תדיר³⁶, בין רפואה שאין לה קצבה שהיא חולה תדיר וצריכה רפואה בכל יום.

וכן בימי לידתה מחוייבים ליתן לה מזונות כנהוג, שנותנים ליולדת ארבעה שבועות³⁷.

אף על גב שלגבי פדיון אין הבעל יכול לומר הרי גיטך וכתובתך ופדי את עצמך, גבי רפואתה אם ראה הבעל שהחולי ארוך³⁸ יכול לומר לה³⁹ הרי כתובתך מונחת לפניך⁴⁰, או רפאי עצמך מכתובתך. אבל מכל מקום אין ראוי לעשות כן מפני דרך ארץ.

אם אין הבעל רוצה לרפאות את אשתו וגם אינו רוצה לגרשה שבדעתו ליורשה, כופין אותו שיתן משלו כל העורך לרפואה או יגרשנה ונוטלת כל הכתובה משלם, ואם לותה מאחרים לעורך רפואתה חייב ליתן הכל משלו⁴¹.

³⁴ אך אם חלתה בפשיעתה אינו חייב לרפאותה הריטב"א ז"ל עכ"ל השמ"ק מובא באבנ"מ א

³⁵ שו"ע ונו"כ שם ע"א - ג

³⁶ פרש"י שאינה חולה תדיר וה"ה אם היא חולני' תדיר והרופ' רוצה ליקח דבר קצוב ורוצה לרפא אותה כל שעה וכל זמן שתצריך מקרי' ג"כ רפואה שיש לה קצבה. ב"ש שם א

³⁷ ב"ש שם ב מתשובת רש"ל מה

³⁸ בח"מ שם ב כתב שלא דוקא אלא אורחא דמילתא נקט אך עיין בב"ש א שכתב הרא"ש רפואה שאין לה קצבה בכלל מזונות הוא וכשיש לה קצבה בכלל פורקנ' הוא שבא ג"כ בבת אהת לכן יתומים פטורים מרפוא' שיש לה קצבה כשם שהם פטורים לפדות אותה לפי' נראה לכאורה דא"י לומר הבעל הרי כתובתך ורפאי את עצמך ברפואה שיש קצבה דהא כתבו תוס' הטעם דרשאי לומר רפאי את עצמך משום רפואה בכלל מזונות שהם נגד מ"י והרי קבלה בעד מ"י המזונות עד היום, אבל פדיון הוא כנגד הפירות שאכל ועדיין לא קבלה כלום בעד הפירות מ"ה א"י לומר פדאי את עצמך א"כ רפואה שיש קצבה נמי נגד הפירות ועדיין לא קבלה כלום א"י לומר רפאי את עצמך, לפי' יש לישב דברי הטור מ"ש אם ראה הבעל שחולי ארוך יכול לומר הרי כתובתך ורפאי את עצמך רשאי ולכאורה קשה למה כתב שחולי ארוך ולמה שכתבתי שפיר משום כשהחולי ארוך מסתמ' אין קצבה לרפואה והוא בכלל מזונות' לכן י"ל רפאי את עצמך אבל ברפואה שיש קצבה א"י לומר רפא את עצמך. ועיין אבנ"מ שם ג מה שהוכיח שלא כדבריו. ולפי דברי הלבוש הנ"ל בלא"ה החילוק הוא בין נתחייב כבר או כל יום חיוב חדש ורפואה בכל יום חיוב חדש בין יש קצבה בין אין קצבה ועיין בית יעקב שם

³⁹ אולם בימינו שאין מגרשים אשה בעל כרחא אינו יכול לומר הריני מגרשך ונותן אני לך כתובתך.. ט"ז שם מהמרש"ל אך עיין בח"מ ג ובב"ש ד שיכול לגרשה מחמת חולי גם בזמן הזה

⁴⁰ ומעמא משום דפדיונה תקנו תחת פירות שאכל מנכסיה והיא לא קבלה תשלום פירות שאכל כבר עד עכשיו, ועכשיו שיבא הפדיון חייב לפדותה לא חילקו בין אכל פירות הרבה או מעט, אבל רפואתה בכלל מזונות היא, שתקנו לו מעשה ידיה כנגד מזונותיה, והרי היא קבלה כבר מזונות תחת מעשה ידיה שכבר עשתה לו, אלא עכשיו שהוא רואה שהחולי שלה ארוך והיא לא תתן לו מעשה ידיה שהרי אינה יכול לעשות בחוליה, הקילו עליו שיכול לומר כן. לבוש שם. אולם בח"מ שם ג כתב החילוק שבין פדיון לרפואה מבואר דבפדיון כבר נתחייב בשעת שביה והרפואה כל יומא זמניה הוא ע"כ מותר לגרש תוך ימי חליה.

⁴¹ בט"ז שם משלטי הנכורים בשם ר"י אחרון

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ודוקא מבעל עצמו תקנו לה בחייו, אבל אלמנה אינה נתרפאית מנכסיו ברפואה שיש לה קצבה, אבל רפואה שאין לה קצבה דמיא למוזנות שעריכה להן בכל יום, וכל זמן שניזונית מנכסיו בעלה ימי מיגר ארמלתא, נתרפאית גם כן מנכסיו בעלה.

אם היה לה חולי תדיר שעריכה רפואה בכל יום, ורצו היורשים לקצוץ עם הרופא שיקבל עליו רפואה עולמית בכך וכך כדי שיהא לה קצבה ויפטרו ממנה, הרשות בידם בלבד שיקבל עליו הרופא לרפאותה בכל ימיה והיא תשלם לו.

ז. כל הפוחת לכתולה ממאתים ולאמנה ממנה הרי זו בעילת

כל הפוחת⁴² משיעור כתובת בתולה מאתים ולאמנה מנה הרי זה בעילתו בעילת זנות, שעובר על דברי חכמים שתקנו זה כדי שלא תהא קלה כו'. ואין הבדל אם כתב לה הכל, והיא כתבה לו אחר כך התקבלתי ממך הכתובה או מקצת, שאז מדינא אין לה עליו אלא מה שנשאר חייב לה ופטור מהשאר לדעת קצת פוסקים, שפשיטא שבעילתו בעילת זנות שהרי אין לה אצלו שאר כתובה, אלא אפילו התנה בשעת הקידושין שלא יהא לה כתובה ממנו או שפייחת לה משיעוריה, אף על פי שבזה תנאו בטל ויש לה עליו כתובה משלם מתנאי בית דין שעשאו חיזוק לדבריהם ובטלו התנאי, אפילו הכי בעילתו בעילת זנות כיון שהיא סבורה שאין לה ולא סמכה דעתה.

דף נא:

ח. אחד זה ואחד זה לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן

המוציא שטר חוב⁴³, שיכול המלוה לגבות בו מלקוחות, אף על פי שיש בו נאמנות, ואפילו הוא תוך זמן הפרעון והלוה מודה שלא פרע, לא יחזירנו למלוה, הוששים אנו שמא פרע ועושים קנוניא ביניהם כדי לטרוף מלקוחות שלא כדיון, אפילו נותן המלוה סימן מובהק בגוף השטר כגון נקב בצד פלוני, אבל סימן מובהק שלא בגוף השטר אלא בדרך מציאתו, כגון שאומר שהיה

⁴² שו"ע ונו"כ סו ט

⁴³ שו"ע ונו"כ חו"מ סה ו

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

כרוך או קשור באופן שאין דרך בני אדם לעשות כן יש אומרים⁴⁴ שלא יחזיר, ויש אומרים⁴⁵ שמחזיר למלוה.

שטר שאינו יכול לגבות בו מלקוחות, כגון שמפורש בו שאין בו אחריות, או שיש ללוה די בני חורין לגבות ממנו, וכן כשאין ללקוחות הפסד שנמצא ביום שנכתב, וכן בשטר בכתב ידו ואין בו עדים שאינו גובה מלקוחות. אם הלוח מודה שלא פרע יחזירנו למלוה⁴⁶, ואם אינו מודה לא יחזירנו לא ללוה ולא למלוה, אפילו אחד מהם נותן סימן בגוף השטר⁴⁷, אבל אם אחד מהם נותן סימן בדרך מציאתו מחזירין לו.

והמוצא שיק בזמנו⁴⁸, אם כתוב בו שם המוטב הרי דינו כמלוה והחותם דינו כלוה, אולם

אין בזה חשש פרעון, שסתם פרעון שיק הוא ע"י הבנק ומוחתם על ידו, וכיון שנמצא בשוק בלי חותמת בנק הרי ודאי שלא נפרע, וממילא צריך להחזירו למוטב,

וכל זה כשאינו מוסב על ידו, אבל שיק מוסב יש להניח שמסרו לאחר, שאין דרך להסב לפני שמוסרו, וא"כ אינו יכול להחזירו למוטב, וכן אם יש בו כמה הסבות אינו יכול להחזירו למיסב האחרון, שגם בזה יש לומר שמכיון שהסב בודאי מסרו לאחר,

וכן המוצא שיק שאין רשום בו שם המוטב אינו יכול להחזירו לחותם, שמסתמא מסרו לאחר, וא"כ הרי השיק כאבידה אחרת שמחזירה עפ"י סימנים⁴⁹ וסכום השיק אינו סימן, אבל מספר השיק הרי הוא סימן מובהק לגבי מקבל השיק, וכן כשיודע מי הוא המסב האחרון הוא סימן, אבל שם הבנק יש להסתפק אם מיקרי סימן.

וכל זה כשמצא שיק בודד, אבל כשמצא כמה שיקים ביחד, ודאי דבר שיש בו סימן הוא.

ט. גובין מן המחזירין... פירות ושבח פירות והמקבל עליו לזון את בן אשתו ובת אשתו

⁴⁴ ש"ך שם כ שעדיין יש לחוש שאמר לו הלוח הסימן כדי לעשות קנוניא
⁴⁵ קצה"ה שם סק"ו בשם הש"מ, וכ"כ הנה"מ סוף ס"ק יט, שאם באנו לחוש לכך הרי יכול לתת לו השטר, אלא שלא היישין כי אם כשמחזירין על פי הודאתו, אבל כשמחזירין עפ"י סימנים אין הוששין.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ז ועי' שו"ת רעק"א סימן קצו שמסתפק באם המלוה טוען ברי והלוח אומר איני ודע אם פרעתיך

⁴⁷ ש"ך שם סק"ב, שהרי שניהם מכירין בשטר. וכתב בקצה"ה סק"ו שאם המלוה נותן סימן והלוח טוען שכתב ללוות ולא לוח, אפשר שמחזירין למלוה, שהרי לדברי הלוח לא היה השטר ביד המלוה שיכיר סימן שבו, ועיי"ש שנשאר בצ"ע.

⁴⁸ פתחי חושן חלק ב הערות פרק ז מ

⁴⁹ אבל לגבי המוטב או המסב האחרון אף בסימנים אינו מחזיר שהרי השיק היה בידו ויודע סימניו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

גזל קרקע⁵⁰ והפסידה בידו⁵¹ או שאכל פירותיה, כשיבא הנגזל ליפרע מן הנגזלן מה שהפסיד לו בקרקע או בפירות שאכל, אינו גובה אלא מבני חורי, מפני שהיא כמלוה על פה⁵².

במה דברים אמורים כשלא עמד בדין, אבל אם עמד בדין ונתחייב לו לשלם ההפסד והפירות ואין הנגזלן יכול לומר פרעתני⁵³, ואחר כך מכר גובה מנכסים משועבדים, דכיון שעמד בדין ופסקו לו לשלם יש לו קול והוה ליה כמלוה בשטר בעדים, ואם לא עמד בדין על שניהם רק על אחד מהם אינו גובה ממשעבדי רק בעד אותו האחד שעמד עליו בדין, ולא אמרינן כיון שעמד בדין על האחד ויש לו קול גם השני יש לו קול אגבה והוה ליה על שניהם כמלוה בשטר, שאין הקול יוצא אלא במה שפסקו הדיינים.

מכר הנגזל⁵⁴ את הקרקע ולא ידע הלוקח שהיא גזולה והשביחה, כשבא הנגזל לטורפה טורף אותה מיד הלוקח כמו שהיא עם שבחה, בין אם השביחה הלוקח בהוצאתו בין בשבחה שהשתבחה מאליה, והקרן חוזר הלוקח וגובה אותו מן הנגזל מנכסים משועבדים אפילו לא כתב לו אחריות, דאחריות טעות סופר הוא, ובשבחה שיכול לגבות⁵⁵, גובה מבני חורי שאינו אלא כמלוה על פה.

וכן⁵⁶ הפירות שאכל הלוקח בעוד שהיתה בידו צריך לשלם אותם לנגזל, ודינו בהם עם הנגזלן כדינו של שבת, שאם לא ידע שהיא גזולה גובה אותם מן הנגזלן שהרי קבל עליו אחריות, וגובה אותה מנכסים בני חורין שאינו אלא כמלוה על פה, ואם ידע שהיתה גזולה משלם כל הפירות שאכל לנגזל ואינו מנכה לו כלום, וגם אינו נוטל כלום מהנגזלן.

⁵⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ שעב א

⁵¹ להוציא הפסד שממילא שאין עליו לשלמו כיון שקרקע אינה נגזלת. סמ"ע שם א

⁵² דאע"פ דהוא מלוה הכתובה בתורה שכל גזלן מחויב לשלם כל מה שהפסיד, אפ"ה אינו גובה אלא מנכסים בני חורין כיון דאין לו קול כמה הפסיד וכמה פירות אכל. אבל זה אינו, דא"כ הו"ל למימר כן גם בגזל מטלטלים. אלא משו"ה כתב כן ללמדו דאע"פ דגזילת קרקע גופא יש לה קול, מ"מ הפסד פירותיה אין לו קול וכמלוה על פה דמי. במ"ע שם ב

⁵³ שאם יכול לומר פרעתי אינו גובה ממשעבדים. ש"ך שם א

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם שענ א

⁵⁵ לפי מה שיבואר ב"מ יד: וב"ק צו. שיש חילוק אם השביחה הלוקח בהוצאתו ואם השבחה יותר מההוצאה ועוד

⁵⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

הנושא אשה⁵⁷ ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים, חייב לזונה במאכל ובמשקה חמש שנים הראשונים שאחר הנישואין מיד. ואם מת מוצאים מהיורשים⁵⁸, אולם אין הבת מוציאה מזונותיה מנכסים משועבדים והן הן הדברים שלא ניתנו לכתוב, כלומר לא נדברו הדברים הללו אלא משום חיבת החיתון ולא עלה על דעתם לנכותם ממשועבדים אלא מבני חורי, לפיכך אפילו נכתבו בשטר אינו כלום ואינה ניוזנית ממשועבדים.

אולם אם קנו מידו⁵⁹, או שחייב עצמו במזונותיה בשטר, כלומר שצוה לכתוב השטר אפילו בלא קנין הוי כמו קנין, וגובה מנכסים משועבדים כשאר בעל חוב.

י. כל שתחלתה באונס וסוף ברצון אפי' היא אומרת הניחו לו שאלמלא נזקק לה היא שוכרתו מותרת מ"ט יצר אלבשה

אשת ישראל⁶⁰ שזינת תחת בעלה בשגגה או באונס הרי זו מותרת לבעלה שנאמר (במדבר ה פסוק יג) והוא לא נתפשה הא נתפשה מותרת, בין שאנסה גוי בין שאנסה ישראל, וכל שתחלת ביאתה באונס אף על פי שסופה ברצון ואפילו אמרה הניחו לו שאלמלא לא אנס אותי הייתי שוכרתו הרי זו מותרת שהיצר לבשה, מתחלתה באונס היתה שמשחתחיל לבעול באונס אין בידה שלא תרצה שיצר האדם וטבעו כופה אותה לרצות⁶¹.

יא. ויש לך אחרת שאע"פ שנתפשה אסורה ואיזו זו אשת כהן

כבר התבאר במסכת יבמות דף נו: שכהן⁶² הדיוט אסור מן התורה בגרושה זונה וחללה, שנאמר (ויקרא כא פסוק א, ז) אמר אל הפהנים בני אהרן וגו' אשה זנה וחללה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו.

ואיזו היא זונה שאסורה לכהן, זו בת ישראל שנבעלה לאדם שהיא אסורה לו איסור השוה לכל בין איסור לאו בין איסור עשה, וכל שכן אם נבעלה

⁵⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קיד ד

⁵⁸ ב"ש שם ז

⁵⁹ עיין ב"ש שם ואבנ"מ בדעת הרמב"ם באיזה אופן מועיל הקנין וההתחייבות.

⁶⁰ רמב"ם הלכות אישות פרק כד הלכה יט, ב"ש ו כג

⁶¹ שם הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה ט

⁶² שו"ע ונו"כ אבהע"ז ו א – יא ובלבוש שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

לחייבי בריתות ומיתות בית דין שאסורין משום ערוה, ואין חילוק בין נבעלת באונס בין ברצון, בין במזיד בין בשוגג, בין כדרכה בין שלא כדרכה, ואפילו לא עשה בה אלא העראה פסלה, משום ששם זונה משמע שנבעלה בזנות אין חילוק בין באונס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד דהא מכל מקום ביאת זנות הוא.

לפיכך אשת כהן שנאנסה ונבעלה נאסרה לבעלה משום כהונתו, שבכלל זונה היא וצריך להוציאה.

אולם אשת ישראל שנאנסה⁶³, מותרת לבעלה⁶⁴, שהרי נאמר לגבי אשת איש שנסתרה (במדבר ה יג) והוא לא נתפשה הא נתפשה מותרת. אך אם ימות בעלה תהיה אסורה לכהן.

יב. ויש לה אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקידושיה קדושי טעות שאפי' בנה מורכב על כתיפה ממאנת והולכת לה

קמנה⁶⁵ שהשיאה אביה וזינתה לרצונה, יש מי שאומר⁶⁶ שנאסרה על בעלה כיון שבמזיד זינתה, לפיכך מקנאין לה כדי להפסידה כתובתה, ויש מי שאומר⁶⁷ שאינה נאסרת על בעלה, שכל זנות קמנה אונס הוא, ועוד שאין התראתה התראה שאין לה דעת, לפיכך אינה נאסרת על בעלה ישראל, אלא אם כן הוא כהן שאשת כהן אסורה אפילו זנתה באונס.

ואם היא⁶⁸ בת מיאון שהשיאה אמה ואחיה, אז לא הוי קידושין מדאורייתא וכאלו זנתה כשהיא פנויה ומותרת לבעלה, ואפילו היה כהן.

⁶³ בש"ס פליגי אבוב דשמואל ורבא והלכתא כרבא כל שהיא בתחילת ביאה באונס וסוף הביאה ברצון הוי כנאנסו. ב"ש שם כג

⁶⁴ וכיון שאינה אסורה על בעלה מותרת גם לבעול. באר היטב שם כא מבית הלל

⁶⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קעח כ

⁶⁶ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק ג הלכה ב

⁶⁷ ראב"ד שם, וכ"ד רוב הפוסקים

⁶⁸ רמב"ם שם וב"ש ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת כתובות

יג. הני נשי דגנבו גנבי שריין לגוברייהו ... שבקינהו ואזלן מנפשייהו אסירן

נשים שגנבו⁶⁹ אותן לסטים הרי הן כשבויות שהן אנוסות ומותרות לבעליהן השיראלים, ואם הניחום והלכו ללסטים מעצמן הרי אלו ברצון ואסורות לבעליהן. וי"א⁷⁰ שמותרות, ודעת רוב הפוסקים לאסור.

⁶⁹ רמב"ם הלכות אישות פרק כד הלכה ב

⁷⁰ חבכמת שלמה אבן העזר סימן ז סעיף יא דייק מהא דהטור ושו"ע לא הביאו דין זה די"ל דנהי דשבקינהו ואזלי מנפשייהו נמי יש להתירה כיון דתחילה הוי באונס וא"כ נהי דאח"כ הוי ברצון מ"מ י"ל דיצרא אלבשה והוי כתחילתו באונס וסופו ברצון דמותרת אך י"ל דרבי יהודא הוי תלמידו של שמואל כידוע ושמואל מן הסתם ס"ל כאבוה דס"ל תחלתו באונס וסופו ברצון אסורה אבל אנן דקיי"ל כרבא דתחילתו באונס וסופו ברצון מותרת גם בזה מותרת ולכך לא העתיקו הטושי"ע ודו"ק. ועיינן שו"ת יביע אומר חלק י – יורה דעה הערות סימן ושכתב במחכ"ת הוא תמוה מאד, שלדבריו למה הובאו דברי רב יהודה להלכה בהרי"ף והרא"ש, וכן פסק הרמב"ם (פכ"ד מהל' אישות ה"כ). וכמ"ש הגרש"ק בעצמו. ואיך יתכן שמרן יחלוק על שלשת עמודי ההוראה מסברתו. אלא ודאי שהדבר פשוט מאד, דדוקא באותה ביאה שבא עליה באונס שייך לומר יצרה אלבשה, ואינו נחשב רצון, אבל ללכת מעצמה אל האנס השיב רצון גמור. ושלא כמו שהבין הגרש"ק שכל שנבעלה פעם אחת באונס גם אם תלך אליו אח"כ מרצונה מותרת. שזה אינו כלל. וכמו שאמרה אסתר (מגילה טו א) וכאשר אבדתי אבדתי, שבכל יום עד עתה באונס, ועכשיו ברצון. וזה ברור. ועיינן אוצה"פ ז נד שאפילו נתרצתה מחמת חש מיתה נחשב כרצון.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>